

F O A I E

пентрѣ

МИНТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 9.

Luni, 28. Fevruarie.

1844.

VINARСЪЛ-РАКІЪЛ

дн прівіага історіко-політико-медікѣ.

De Dr. Vasich.

(Ѣрмаре.)

Прівіага вѣдїи вѣдїи есте дн фантѣ о ікоанѣ дїн челе маї днпрозїтоаре шї маї мікшорѣтоаре де оменїре; стареа дн каре се афлѣ вѣдївѣл дн фелїзрїтеле гра дѣрї де вѣдїе есте кѣ мѣлт маї днфрїко-шетоаре а днфѣдоша кѣзѣта оменїре, де-кѣлт шї ачееа а смїтїцілор де мїнте, кѣчї пентрѣ ачештїа копчетѣденїї пострїї ара-тѣ о компѣтїмїре, вnde дїн протївѣ пентрѣ чеї вѣдїї пѣ ле рѣтѣне алта декѣт сїмѣл врїсіреї. Шї ваї кѣ тїкѣлос есте омѣл чел врїсіт! — Кѣнд омѣл сѣпѣтос шї треаз }се апѣкѣ дїмїнеага кѣ пѣтерї нѣт, кѣ плѣчере поаѣ де лѣкрѣрїле сале, ведем пе чел вѣдїв, кѣ се тѣрѣїе дїн а-щерпѣт ка шї шерпеле дїн сомѣл де іарпѣ, се сїмѣце сѣ скапе дїн амецеала, че іаѣ лѣсат'о ракіѣл дн зїоа трекуѣт, сїмѣрїле лѣї сѣлт днкѣ днкрѣкате, пї-чїоареле пѣ маї вреѣ сѣ'л поарте, тѣпеле дї трешѣрѣ, шї пѣ пот сѣ лѣкре, апої ка сѣ се факѣ іарѣшї чевамаї днкрѣражат спре лѣкрѣ, че аре де а фаче? ел іарѣ

се апѣкѣ де стїкѣл шї афлѣ асѣпра сѣлѣ-вїчївнеї, каре іаѣ кѣшѣнат'о ракіѣл, medi-чина іарѣшї дн ракіѣ „Кѣїѣ кѣ кѣїѣ.“ — Вѣзѣнд днсѣ вртѣрїле, каре і леаѣ лѣсат ракіѣл днѣрѣпт, се тѣхпеще, есте педпестѣлат кѣ лѣтеашї кѣ сїне днсѣшї, дн апѣкѣ грїжа вѣзѣнд тїкѣлонїа, дн каре аѣ кѣзѣт. Че сѣ факѣ, ка сѣ скапе де сарчина гѣндѣрїлор дѣрероасе шї де грїжа, че дн тѣхпеще? Днмѣлїчї колеа, днтрѣ дн кѣрчївѣт шї веа ракіѣ, каре акѣта дї ресїпеще грїжа шї дї кѣшѣпѣт о ве-селїе мештенѣдїтѣ, каре веїї вїне кѣ тре-вѣе сѣ о дїпѣ прїп пекѣрѣтата а ракіѣлвї гѣстаре. Дн градѣл чел маї мїк ал ве-дїеї (весел) аре вѣдївѣл днкѣ сѣвт стѣ-пѣнїреа са сїмѣрїле тоате, днсѣ дѣхѣл шї трѣпѣл лѣї сѣлт днтр'о сїмїчїе маї таре, днкїнїреа есте маї днлѣдѣт шї се скїтѣвѣт вшор, кѣцегеле алеаргѣ маї іѣте, сїмѣчїївнеа шї сїмѣвїмїтатеа сѣлт маї вїї, креще капачїтатеа пентрѣ орї че апѣсѣрї дїн афарѣ, шї дї тревѣе фоарте пѣдїпѣ прїчїлѣ, ка сѣ і се кѣшѣне мїшкѣ-рїле сѣфлетѣлї маї алес вѣкрїа шї тѣ-нїа. Пе днпѣгѣ ачестеа вѣдївѣл вїтѣ дн-тр'о клїпїтѣ тоате релациїле, каре се дн-темеїазѣ дн пѣравѣрї вѣне шї дн вѣна кѣвїпѣдѣ. Се ватѣмѣ вшор шї днчепе

гълчѣвъ шѣ пентрѣ зп лѣкрѣ де нѣмѣка, лѣжърѣ, властѣтъ, стрѣгѣ шѣ се лѣфѣрѣе. — Лѣн градѣл маѣ маре ал вѣдѣеѣ се ара- тѣ лѣнтрѣ зп стат вѣсѣлѣѣ асеменеа, скаде лѣжрареа сѣмѣдѣрѣлор шѣ пентрѣ ачеа вѣдѣ- вѣл вѣде нерсоапеле шѣ лѣжърѣле, каре лѣ лѣнпресоарѣ алѣелѣѣ дежѣт сѣнт лѣ адевѣр. Цѣнереа де мѣнте шѣ адѣчереа амѣнте се перд тот маѣ мѣлт, шѣ аша цѣ- реа де сѣне лѣжѣ се тѣлѣвѣрѣ маѣ мѣлт саѣ маѣ пѣдѣн. Тот лѣн ачеаста пропор- цѣе пѣшаде лѣнаѣнте шѣ довѣточеаска лѣѣ патѣрѣ шѣ е стѣпѣнѣтѣ акѣшѣ де рѣвна дѣпѣ десѣфѣнѣрѣ шѣ лѣндѣстѣлареа вол- дѣлѣѣ сексѣал, акѣшѣ де патѣмѣ аскѣпсе а ѣвѣрѣѣ де чѣнсте, а зѣрѣ, а рѣсѣзѣнѣрѣѣ, а темерѣѣ, жалѣзѣеѣ ш. а., каре акѣма ес ла ѣвѣалѣ дѣн аскѣпсѣл лор. — Лѣн градѣл чел маѣ маре ал вѣдѣеѣ се ара тѣ, пе кѣш ам вѣзѣт маѣ сѣс, зп стат кѣ тотѣл пе- сѣмѣдѣтор. Сѣмѣдѣлѣтатеа шѣ мѣшкареа де воѣе скад ла чел маѣ мѣк град, вѣдѣвѣл а- кѣма пѣмаѣ поате, нѣчѣ ста, нѣчѣ мерѣе, нѣчѣ ворѣѣ, чѣ пѣмаѣ гѣжѣгѣнѣ, шѣ каде орѣ зпде се ва аѣла, шѣ се лѣнгроапѣ лѣн зп сомп адѣлѣ, ка кѣнд ар фѣ ловѣт де гѣтѣ, ачѣста сомп есте легат кѣ хѣркѣрѣѣ несѣ- ферѣте, кѣ звокѣрѣѣ шѣ вомѣрѣѣ. Шѣ аша кѣ дорѣл дѣпѣ гѣстѣрѣѣ тот маѣ пѣжѣкте омѣл се лѣватѣ лѣн пѣдѣне чеасѣрѣѣ шѣ скаде адѣжѣк сѣвѣт довѣток! —

Лѣнѣ ла мѣлѣдѣѣ вѣдѣвѣѣ стрѣкареа пѣ- рѣшѣжѣне пѣмаѣ атаѣта; неконтѣнѣта а ра- кѣлѣлѣ гѣстаре адѣче шѣ воале сѣфлетѣѣцѣѣ шѣ трѣнеѣцѣѣ, каре пентрѣ прѣдѣл морал- нѣ ле пѣтем трѣче аѣчеа кѣ вѣдѣреа. Воа- леле сѣфлетѣлѣѣ кѣшѣпате прѣн некѣтпѣ- тата а ракѣлѣлѣ гѣстаре леаѣ десѣрѣс Дрѣл

Кларѣс *) шѣ леаѣ пѣмѣт Кѣдѣреа вѣдѣ- вѣл. Кѣ крѣдѣреа аѣлор, вѣдѣвѣѣ тот маѣ пѣдѣн пот рѣвѣда ракѣл, аша кѣт обѣчѣвѣта порѣдѣ лѣ пѣне де лок лѣн амеѣеалѣ шѣ лѣ лѣватѣ депѣлѣн, шѣ аша пѣфѣнд лѣн ста- ре ашѣ пѣрта месѣрѣле шѣ слѣжѣвеле, рѣ- шѣлѣн фѣрѣ лѣкрѣ, фѣрѣ слѣжѣѣ кѣ зп кѣ- вѣлѣт, фѣрѣ пѣлѣеа де тоате зѣлеле; лѣн- вѣлѣ дарѣ ѣчѣ коло фѣрѣ треавѣ шѣ кѣвѣ- тѣнд мѣжѣгѣере, зѣтаре грѣжелор шѣ а апѣсѣрѣлор пѣажѣнѣдѣрѣѣ лѣн стѣкла кѣ ра- кѣѣ, шѣ аша еѣ кад дѣн треапѣт лѣн треапѣт атѣт трѣпѣеѣе, кѣт шѣ моралѣеѣеѣе тот маѣ адѣжѣк, пѣпѣ че ажѣнѣг ла кѣдѣреа вѣ- дѣвѣл. Еѣфектеле лѣнѣсѣ аѣ ачѣстѣѣѣ воале сѣ- флетѣѣцѣѣ се ара тѣ лѣн фѣлѣзѣрѣте формѣ шѣ модѣрѣѣ, шѣ пентрѣ ачеаа деосебѣеѣе Кларѣс патрѣ спецѣѣ де ачѣаста воалѣ, адеѣк:

1. Не оменѣреа вѣдѣвѣл, саѣ деѣелѣрѣа- цѣѣ пѣравѣрѣлор шѣ а стѣжѣпѣрѣшѣжѣнтѣлѣѣѣ (inhumanitas ebriosa).
2. Мѣлта сете вѣдѣвѣл, саѣ тѣрѣвареа вѣтоасѣ (Dipsomania seu Polydipsia ebriosa).
3. Лѣншѣла- реа сѣмѣдѣрѣлор вѣдѣвѣл (Fallacia sensuum ebriosa).
4. Болѣжѣнѣа саѣ пѣвѣ- нѣа вѣдѣвѣл (Amentia seu vesania ebriosa).

Сѣ черчетѣм дарѣ ачѣстеа тоате маѣ а- проане.

Неоменѣреа вѣдѣвѣл се ара тѣ прѣн рѣдѣката капавѣлѣтате (dostoimicie) пентрѣ орѣ че апѣсѣрѣѣ фѣсѣче шѣ морале, шѣ прѣн зпа де ачѣ атѣрѣпѣтоаре десѣрѣдѣрѣе а о- темѣлѣцѣлор сѣмѣтѣмѣнте шѣ пѣгоѣдѣрѣѣ. Омѣл, каре аѣ кѣзѣт лѣн неоменѣреа вѣдѣвѣл, есте рѣче шѣ ѣндѣферѣнт (пѣпѣсѣтор) кѣтрѣ

*) Bezŕi Clarus Beitrage zur Erkenntniŕ und Beurtheilung zweifelhafter Seelenzustande. Leipzig, 1828.

даторицеле, къ каре есте днстрчинат прин
 овицеска ъвире де оамени ши де патрие,
 прин слъжба ши кїетареа, каре о поартъ
 ши прин каспичіле ши фамилиареле релациї;
 ел днсъ дїн противъ есте къ атѣта маї
 днтрѣтѣчїос кѣтръ тоате, че се днпро-
 тивеск воїей саме ши пофтелор трѣпещї,
 кареї сѣнт маї къ сеамъ дндрептате спре
 тревѣицеле де жос ши спре алор днде-
 стѣларе. Неомениѣл вецив нѣ деосивеце
 че е дрепт ши недрепт, нѣ ши іа остенеа-
 ль а съ днпротиви тотелелор, каре дн
 траг ла довиточїе, а ши днфрѣла воїа ши
 а днтревѣица пѣтерїле сѣфлетещї. Дѣнъ
 деосевїреа индивидуалїтѣдїї (іншїмеї) трѣ-
 пещї, ши сѣфлетещї се аратъ ачеаста а
 пѣравѣрилор деценерацїе дн фелїзїте фор-
 ме. Де ачестеа се цїнеа сълѣтѣчїа
 вецивъ (ferocitas ebrıosa), каре се ха-
 рактерїсеазъ прин о дндѣрѣтнїкъ, довиточеа-
 скъ, кѣмплїтъ, рѣстїтоаре ши непраснїкъ
 маїне, прин крѣзїмеа гласлѣвї ши а вор-
 велор, прин непѣсареа де компѣтїмїре,
 де дрепт ши кѣвїицѣ ши прин вѣлва а ши
 арѣта пѣтерїле трѣпещї, маї вѣртос кѣтръ
 чѣї маї славі (мѣїерї, копїї). Ачеаста воа-
 ль вецивъ есте маї деасъ днтре оамениї
 де рѣнд, ши кѣшѣлѣ вѣтѣї ши фапте сѣн-
 цероасе, ши поате вшор трече дн певѣ-
 нїе. в) Посоморѣреа вецивъ (mogosı-
 tas ebrıosa) се іведе маї къ сеамъ ла а-
 чеї оамениї, карїї сѣнт маї славі, аѣ сїм-
 цїменте маї фїне, ши чеаа кѣлѣрѣ дѣ-
 ховнїчеаскѣ, ши каре петрек о вїацѣ ше-
 зѣндѣ. Ачентї вецивї сѣнт мої, ле есте
 вѣрѣт лѣкрѣл, ѣвеск неорѣндѣїала, нѣ ле
 пасъ де нїмїк, нїчї де сїне днсѣшїї, аратъ
 рѣвнѣ пентрѣ петречерї, жокѣрї, пентрѣ
 гѣделареа сїмцѣрилор, пентрѣ предаре ши

пепѣчїзре каспїкъ. Нѣ се дндестѣлазъ
 къ соартеа, нїчї къ сїне днсѣшїї, се апѣкъ
 де днтрепрїндерї некѣвїицїосе прин каре
 вреаѣ сѣшїї рестаторнїчеаскѣ іарѣшїї пер-
 дѣта авѣдїе, се даѣ вшор дѣнъ дншелѣ-
 чївнї, ши нѣ араре орї кад дн меланхоліе,
 саѣ се вчїд днсѣшїї пе сїне.

Мѣлта сете вецивъ. Ачеастъ воа-
 ль се характерїсеазъ прин о сете воапѣ-
 вїчїосъ, саѣ прин ѣн дор пестѣмцѣрат дѣ-
 пѣ ракїѣ, кѣрѣїа нѣ се поате днпротиви
 вецивѣл. Прїчина ачестей воале есте авѣ-
 зѣл ракїѣлѣвї, прин каре се паше о адевѣ-
 рат воапѣвїчїосъ скїтваре дн трѣп, каре
 се реднптоарче дн хотѣрѣте перїодѣрї ши
 се веде а фї сѣпѣсъ вшор хотѣрѣте лецї,
 кѣчї фїеште каре парокїсїт (апѣкаре) се
 сѣжршеште прин нїще днфѣдошерї, каре
 аѣ чеа маї маре асетѣпаре къ крїзеле ал-
 тор воале. Мѣлцїї дїнтрѣ ачештї тїкълошїї
 вецивї сїнт къ чеа маї маре маїхнїре, кѣт
 де печїнстїт есте ачест днгрозїтор рѣѣ нѣ
 нѣмаї дн окїї алтора, чї ши де сїне, ши
 дн сїне, кѣт де пѣгѣвїтор де сѣпѣтате,
 ши дѣрѣпѣлѣтор де каспїка економїе, ши
 пентрѣ ачеаа днтревѣицѣ тоатъ сїлїца
 къ чел маї сѣжнт ши хотѣрѣт пропѣс,
 де мѣлте орї сѣвт жѣрѣмѣлѣтѣрї греле,
 ка съ скане де веѣѣра ракїѣлѣвї, ши аша
 ши де тїкълошїїа, дн кареа аѣ кѣзѣт; дн-
 сѣ че есте чел маї маре жѣрѣмѣлѣт дн-
 пнпнптеа лѣї Дѣмнезѣѣ, чеа маї маре дн-
 креднцдаре днпнптеа оаменилор ши чел маї
 сѣжнт пропѣс днпнптеа са пе лѣнїгъ вол-
 дѣл ракїѣлѣвї? Кѣчї кѣм вїне перїодѣл а-
 честей сете вециве, де лок сѣнт тоате
 вїтате. Вецивѣл вїтѣ тоате, рѣдїкъ маї-
 пеле кѣтръ пої, ши се роагѣ къ лакрѣмїї
 дн окїї, сѣї дѣм нѣмаї ѣн пїк де ракїѣ,
 *)

сѣши зде дѣтерминатата лимбъ, сѣши спеле амѣрѣта гѣрѣ ши съ адапе апринсѣл stomach; ачеста есте зп волд аскѣнс дѣфрикошат, каре атѣта дѣ фрѣтѣнтъ, атѣта дѣ траѣе ши дѣ тѣпъ спре гѣстареа ракѣлѣи, кѣт де пѣ іар фаче дестѣл, ар тревѣи ачи се моарѣ дѣтре челе маї грозаве кѣнѣрѣ. Асеменеа пѣлде вор фѣ възѣт четиторѣи пощѣрѣ дестѣле, кѣчи пѣ сѣнт пѣчи декѣт rare!

Бецѣва дѣшеларе а сѣмѣзѣрилор се пѣще маї кѣ сеамѣ дела апѣсареа крерѣлор прѣн вѣтеле преа дѣплѣте де сѣнце. Дѣсѣ преа-дѣплереа ачеста а вѣнелор се продѣче прѣн тѣлта ши лѣнгѣитоареа дѣтревѣре а ракѣлѣи, каре тѣпъ сѣнце-ле пѣзѣреа кѣтрѣ креерѣ, ши аша сѣ сѣкѣмѣ репрезентареа сѣмѣзалъ а обѣктелиор дѣн афарѣ, сѣ се продѣче о репрезентацие а зпор обѣкте, каре пѣ сѣнт де фадѣ. Маї деасѣ есте дѣшелареа азѣлѣи, а възѣлѣи ши а пѣпѣтѣлѣи ши се пот арѣта маї тѣлте трепте де дѣшелѣѣи. П. е. зрлетѣл зрелѣлор се дѣналѣ де тѣлте орѣ трептат дела згомѣтѣл зпор карѣ дѣкѣркѣте пѣпъ ла възѣтѣл зпѣи катаракте (кѣдерѣ де апѣ) сѣ възѣтѣл зпѣи дѣтѣнѣрѣ дѣфрикошате; іарѣ възѣтѣл зрелѣлор трече дела гласѣл зпор клопѣте дѣдѣнѣртѣте, пѣпъ ла ачела а зпор маї апроапе, дела мелѣдиоаса ши армонѣка адѣпаре а маї тѣлтор тонѣрѣ мѣсѣкале пѣпъ ла о дѣсармонѣе сѣлѣватѣкъ а маї тѣлтор ѣнструменте мѣсѣкале. Аша есте ши кѣ азѣлѣ ворѣелор, каре фаче не ачентѣ бецѣвѣи сѣ ворѣеаскѣ фѣрѣ скоп ши фѣрѣ а авеа кѣ чѣне. Дѣн прѣвѣнѣа възѣлѣи се дѣналѣ ачеста дѣшеларе дела сѣнѣтеiereа окѣлор, сѣ тречереа зпор норѣи пѣчи не де

пѣпѣтеа окѣлор пѣпъ ла дѣфѣдошареа стрѣгоилор, ши а алтор дѣхѣрѣ пѣкѣрате. Аша есте ши кѣ пѣпѣтѣл, сѣ дѣшелареа сѣмѣѣѣнѣи, каре се дѣчепе кѣ о сѣмѣѣре, ка ши кѣнд ар дѣмѣла пѣще фѣрѣнѣи не сѣвт пеле. ши крѣще пѣпъ ла ачела град, кѣт маї не зрѣт ачестор бецѣвѣи лѣ се паре кѣ сѣмѣдѣскшоарѣѣи, соволѣи, вроаѣе, шерпѣи пѣ лѣнѣгъ сѣне, сѣ дѣкѣ се кѣлѣкъ, лѣ се паре кѣ ар а маї авеа врео персоанѣ дѣн пат.

(Ва зрѣта.)

ЛИТЕРАЦІИ РОМЪНІ.

(Зрѣаре.)

Зп радикал одатѣ дѣтрева не зп мѣжлѣѣи: Каре цѣ се паре маї фѣтѣмос, Домпѣле:

„Славѣ татѣлѣи ши фѣлѣлѣи ши сѣдѣнѣтѣлѣи дѣх; сѣ

Докѣ татѣлѣи ши фѣлѣлѣи ши агѣлѣи пѣвѣта?“

Зпа аре ворѣеле славѣ, сѣдѣнт ши дѣх славѣне; ши алѣта, докѣ, агѣѣ ши пѣвѣта еленѣче. Дака есте пѣнѣтрѣ дѣнѣстриѣѣтѣрѣ, ши зпа ши алѣта енѣстриѣѣтѣрѣ; рѣтѣне акѣт сѣ ведѣт чѣне кѣѣѣѣгъ маї тѣлт, зпѣл кѣ славѣна сѣ алѣтѣл кѣ еленѣка? Ної пѣтѣм чѣе де а доїлеа ѣерѣг (жаргон) ши маѣедонѣи не чѣе дѣпѣтѣѣи.

Алѣтѣдатѣ іарѣ зп радикал дѣтрева не зп мѣжлѣѣи:

— Че еѣѣ, Домпѣата, Домпѣле?

— Ромѣл, рѣспѣнсе мѣжлѣѣл.

— Дѣѣи плаче сѣ фѣ авѣт ши сѣ айѣв ромѣнѣл сѣнтѣменте повѣле ши мѣшкѣрѣи ѣенѣроасе ши лѣѣдѣте? адѣѣѣгъ чѣл дѣпѣтѣѣи.

— Негрешит, респѣнсе мѣжлочѣл; пентрѣ-къ шѣ дѣмпеалѣи професа пище асеменеа сѣмтѣменте кѣ о декламацие кѣ тотѣл театралѣ.

— Кѣм се зѣче, Домпѣле, чѣнстеа пе ромѣнпеще? Лѣтревѣ ѣарѣ радикалѣл.

— Кѣм съ се зѣкъ алѣфел декѣт чѣнсте?

— Лѣсъ ворѣа чѣнсте е славопѣ. Приѣмѣраѣ дѣмпеата съ се зѣкъ кѣ Ромѣнѣи п'аѣ авѣт ѣдеа чѣнстеѣ ниѣ одаѣт, шѣ кѣ лѣ а даѣ'о стрѣниѣ дѣмпревѣнѣ кѣ ворѣа? — Дар слаѣвѣ кѣм се зѣче ромѣнпеще? — Дар мѣлѣ? — Дар драгосте? — Дар ѣвѣре? — Дар покѣнѣцѣ? шѣ алѣте асеменеа.

— Кѣм съ се зѣкъ? тот аша. Че? ворѣеле ачестеа нѣ сѣнт ромѣнпещѣ?

— Нѣ негрешит; сѣнт славопещѣи кѣрате.

— Лѣсъ с'аѣ обѣчѣнѣит лѣл лѣмѣвѣ шѣ сѣнт кѣпоскѣте де тоѣи.

— Нѣ сѣнт ѣлѣсѣ фѣрѣ лѣчепѣт лѣтре ромѣнѣи; ва фѣи фост одаѣтѣ време, нѣ-нѣ кѣнд нѣ се лѣтродѣсерѣ кѣрѣдѣле славопѣ припѣ вѣсерѣчѣи, кѣнд Ромѣнѣи нѣ ле кѣпощеа, шѣ ераѣ обѣчѣнѣиѣи кѣ ворѣеле респекѣтѣе челе стрѣмопещѣи (пентрѣ-къ чѣл пѣдѣип дѣмпеата нѣ поѣи зѣче, кѣ Ромѣнѣи п'аѣ авѣт ниѣ одаѣтѣ ѣдеа слаѣеѣ, а мѣлеѣ а драгостеѣи шѣчл., шѣ дака аѣ авѣт ѣдеа тревѣѣа сѣ ѣѣѣ шѣи ворѣа). Аша кѣм с'аѣ десовѣчѣнѣит де ворѣеле лор, шѣ с'аѣ обѣчѣнѣит рѣѣ кѣ челе стрѣне, шѣ се паре кѣ есте шѣ маѣ лесне шѣ маѣ кѣ дрептѣл а се десѣѣра шѣ а се лѣнѣѣѣрка деѣла челе стрѣне шѣ а се депрѣнде кѣ але лор че сѣнт маѣ фѣрѣмоасе шѣи каре ле фак кѣ а-деѣѣрат опоаре ѣар нѣ чѣнсте.

— Дака е аша зѣсе мѣжлочѣл, ниѣи сѣла нѣ есте ромѣнпещѣ.

— Нѣ негрешит респѣнсе радикалѣл. Аѣ нѣ шѣи дѣмпеата кѣ сѣла а фост тот-д'аѣна а стрѣнилор? Ба ѣпкѣ шѣ обѣрѣ-ниѣѣа шѣи жаѣл шѣи алѣте асеменеа тот стрѣ-не сѣнт?

Че ва фѣи фѣкѣт маѣ ла ѣрѣтѣ мѣжло-чѣл, деѣенѣт'а радикал с'аѣ рѣмас'а тот лѣ челе дѣнаѣнте, нѣ шѣиѣ аша ѣне сѣѣѣ спѣѣѣ. Атѣта кѣпоскѣ пѣмаѣ, кѣ мѣлѣи, кѣ тоате ачесте кѣѣнѣте, нѣ вор ниѣи декѣт сѣ лѣ-деѣлеаѣт; лор маѣ лесне лѣ ар скоате чѣ-неѣа ѣн окѣѣ декѣт сѣ ле кѣрѣѣде мѣшкѣл де пе лѣмѣѣ. Пентрѣ ѣниѣ ка ачѣѣа ѣлѣсѣ че сокотеск мѣжлочѣстѣл ка о ѣнѣтѣ ѣар нѣ ка ѣн мѣжлок, шѣи вор сѣ хотѣраскѣ ачѣи лѣмѣѣа кѣ тоате пѣрѣдѣле еѣи етерѣѣене, шѣи лѣмпѣтѣ остепелеле шѣи ѣегѣерѣле чѣ-лор че асѣѣѣ ка сѣ ле деа о лѣмѣѣ, лас сѣ ле респѣнѣѣ ѣн Домнѣ, ал кѣрѣѣи пѣме п'ам лѣѣат ѣпкѣ ѣоѣеа де а'л чѣта.

Лѣтѣр'о зѣ ераѣ маѣ мѣлѣи аѣѣѣѣѣи; се дѣскѣта о асеменеа чѣстѣнѣе; мѣлѣи ераѣ пентрѣ радикалѣстѣ шѣи мѣлѣи пентрѣ мѣж-лочѣстѣ, домпѣл ачѣста зѣсе челе ѣрѣтѣ-тоаре:

„Есте ѣнѣт, Домпѣлор, кѣ лѣ Дачѣа с'аѣ фѣкѣт колѣниѣ романе че фѣрѣѣе кѣ аѣ ворѣит лѣмѣѣа романѣ. Есте ѣпкѣ ѣнѣт кѣ ачесте колѣниѣ дѣпѣ атѣѣтеа ѣеакѣрѣи п'аѣ рѣмас кѣрате ка арѣнѣтѣл. Неатѣрѣи деосѣ-ѣѣте аѣ ѣѣѣѣлат припѣ ѣарѣ шѣи с'аѣ статорнѣ-чѣт шѣчл. Кѣѣѣи остаѣи п'аѣ маѣ треѣкѣт припѣ ѣарѣ, карѣи нѣ пѣѣтем зѣче кѣ аѣ стат кѣ мѣнѣнѣле лѣл сѣѣн, кѣчѣи шѣи еѣи ераѣ оаменѣ. Чѣне маѣ ѣнѣе дар кѣрат, карѣи сѣ фѣе аѣ-ѣѣѣѣраѣѣи таѣи шѣи мошѣи аѣи конѣтѣмпоранѣлор. Ачѣѣѣи конѣтѣмпоранѣи ѣарѣ, п'аѣ шѣи еѣи ѣн

інстинкт? п'аѣ ші еї зн сьпце prin vine? Че фькѣсе о dinoаръ не фійла de ціган крескѣт дп палат, кьнд а ешит ла вьлпъ-тоаре ші а вьзѣт дп пьдѣре лемпеле, сь зікѣ кь знеле сьпт вьне de кьрвѣні, алтеле de фѣсе, алтеле de албїи шчл.? че алт декѣт інстинктѣл? Акѣта сь вьгацї de сеамѣ кь тоцї кьцї дьпѣ атѣтеа десватерї маї воїеск сь маї спрїжїне ворвеле парасїте, сь ле лвацї vine сеата ші сь черчетацї кь пѣ сьпт ромѣнї адевѣрацї, Prin вртаре пѣ треѣе сь'шї маї пѣїе чїнеѣа мїптеа кь еї, пентрѣ-кѣ еї вїет, дьпѣ кьм ле е фїнда вор сь ле фїе шї лїмба. Фѣсе шї албїи вор фаче totd'азна, ѣпсѣ статѣк ка а лѣї Fidia пѣ ва ешї нїчї одатѣ дїп тьна зпор ка а чещїа; de коло пьпѣ коло вор скрїе кьте чеѣа, кап d'оперѣ ѣпсѣ пѣ ва ешї dїнтр'о асеменеа лїмѣѣ. Фїеле de vine лїмба шї спрїжїне о кьт вор вої. Ної Ромѣнї сь авем лїмѣѣ ромѣнеаска. Чїне е ромѣп адевѣрат шї de ва фї фост пьпѣ акѣм амѣцїт, нещїїнд че есте элемент стрьїп шї че есте стрьїмошеск, ва трече дп партеа поастрѣ сь не дьм тьна, сь лѣѣм чеде стрьїмошесї шї сь лѣкрѣм дппрезѣѣ.“

Вьзѣрѣм кь радїкалїстѣл есте зн скоп, шї зн скоп кь адевѣрат ромѣнеск: ѣпсѣ прекѣм мїжлочїї, de се вор цїнеа фїе-каре de діалектѣл провинцїей сале, пот сь ажѣпѣт ла лѣпѣт, асеменеа шї дптре радїкалї есте оаре-каре пелпвоїре, каре дї сьѣт-дппарте дп треї деспѣрцїрї, че ле vom ведеа маї дп жос.

Скопѣл радїкалїлор дп ценерал есте кьлтѣра лїмѣей шї кьрѣдїреа еї de орї че элемент етероцен. De vom черчета лїмба, ведем кь еа дьпѣ кьм а сьѣерїт спѣркѣрї шї сьрѣчїе дп матерїе, асеменеа а сьѣерїт

шї дп формѣ, шї прекѣм не треѣе а кьрѣцї шї а дпавѣцї матерїа, асеменеа треѣе а не гьндї шї ла формѣ; прекѣм не треѣе а лепѣда ворѣе стрьїне, а пѣне дп локѣл лор адевѣрате ромѣне шї не льпгѣ дьпселе а маї аѣѣога шї алтеле de неапѣратѣ треѣвїндѣ дп арте шї щїїндѣ, асеменеа се кьвїне а лепѣда мѣлте формѣ саѣ фїнале стрьїне дп локѣл лор а пѣне алтеле, шї а аѣѣпта шї алтеле че не лїпсїа кь тоѣл. Спре есемпѣѣ репрїїмїнд ворѣа ама-ре, vom прїїмї шї фїналѣл авїл ка сь пѣтем зїче амавїл, шї апої амавїлїтате; авьнд ворѣа сїмцїре не треѣе а дптреѣвїндѣ маї дес фїналѣл івѣ че'л авем знде шї знде ка ла гьралїв, костелїв шчл., шї vom зїче сїмцїтївѣ; не треѣѣе а аѣѣпта фїналѣл дп ал, ка сь пѣтем зїче сїмцївал; дела фачере апої пѣтем зїче фачїл, адекѣ de фькѣт саѣ лесне, шї dїсфїчїл саѣ dїфїчїл орї аневоїе de фькѣт. Vom лепѣда їарѣ тоате фїналеде дп алнїк, елнїк, їлнїк, олнїк, арнїк, оїнїк, шчл. (славон), прекѣм помелнїк, сїлнїк, волнїк, дестоїнїк, харнїк шчл., фїналеде дп аш, еш, ѣш, шгѣ шї алте (злгьрещїї); кьм кезаш, пѣшкаш, коптеш, фьзїтеш, лѣкьѣтш, ветешг, прїетешг шчл.

Тоатѣ лїмба їарѣ дпшї аре шї провинцїалїстїї сьї шї а поастрѣ пѣ пѣтеа сь фїе скьтїтѣ de ачеаста: провинцїалїстїї дп матерїе дарѣ ѣста, ѣла, дѣ, пѣ, сьѣїї... се факѣ, кьлтївїндѣсе, аста саѣ еста, ала саѣ ела, de, не, савїї, шї апалоѣеле лор се кьрѣцѣ шї devїп асеменеа; провинцїалїстїї їар дп формѣ сокрѣ-тѣѣ, вьрѣ-тѣѣ... devїп сокрѣ-тѣѣ, вьрѣ-тѣѣ... регьламѣпѣтѣл devїне регьламент, фьндамѣнтѣл devїне фьндament. . .

Дн ачесте прівірі се паск педивоіелі, каре деспарт не радикалі дн :

Провінціалі радикалі,
Модераці радикалі ші
Ѣлтра-радикалі.

Провінціалі претінд съ рѣтѣе лимба къ тоді провинціалістї съі, ші ворвеле че се вор лѣа дін латїна съ се провинціалїсезе ші еле, прїн ѣрмаре матерїа вор съ се зїкъ мѣтѣріе; франчі саѣ франдезії съ се зїкъ фрѣнчі ші цара фрѣнчеаскѣ; фѣндaментѣл съ се зїкъ фѣндaмѣнт; пресїдентѣл, пресїденте, пресентѣл пресїнте, ка ла фервїнте, дїнте... паціа съ се зїкъ пѣчїзне, пропосїціа, пропосѣчїзне, ка ла рѣгѣчїзне, днкі-пѣчїзне, вор адекъ съ сѣндрѣаскѣ тоді ѣргонїстї саѣ маї вїне тоді вѣдѣрѣнїстї че с'аѣ днтрѣдѣе дн лимбѣ прїа педїїнда ші некѣлтѣра де атѣтеа веакѣрї.

Ѣлтра-радикалі іар пѣ сѣфере нїмїк де провинціал; порта лор есте латїнїтатеа; вор съ днтрѣдѣкѣ дн лимбѣ ші матерїа ші форма латїнѣ. Лѣї вїне, кредїнѣъ... дї зїк вене, креденѣъ... лепѣдѣнд ворѣа ївїре ші лѣнд дн локѣл еї пе амаре, зїк амавн дн лок де амав, амаво дн лок де воїѣ-ама, прїн дедѣкѣіе іарѣ чер съ се зїкъ саѣ чел пѣдїн съ се скрїе каса-ла, лѣпа-ла дн лок де каса, лѣпа ші алтеле асеменеа.

Днтре провинціалї ші ѣлтра-радикалі, вїа алції, ѣн фел де еклектїчі, акѣрора портѣ есте азѣл ші гѣстѣл челор маї мѣлці, карїї ворвеле челе провинціалїсате, къте се пот, ле фак маї класїче; ворвеле челе пѣоѣ че ле прїїмеск дїн латїна ле ласѣ провинціалїсате ші ле даѣ пѣмаї тїпѣл ротѣнеспк. Спре есемплѣ матерїа п'о фак мѣтѣріе, реглaментѣл пѣл маї фак реглaмѣнт; пе пресїдент пѣл фак пресїденте;

нїчі ѣлсѣ пе вїне дн фак вене, нїчі пе а-та-воїѣ, амаво. Ачещїа се зїк радикалі модераці саѣ еклектїчі.

Провінціалїї, акѣрор портѣ е вѣдѣрѣ-нїа лимбей пѣ крѣз с'шї афле мѣлці проселїці, пентрѣ-къ лѣтеа чел пѣдїн къте ворвеле іа пѣоѣ пѣ ле провинціалїсеазѣ.

Ѣлтра-радикалі іар, де сокотеск къ есте къ пѣтїнѣъ а префаче азѣл а шапте мї-ліоане апроане де ротѣнї шї аї копвїнѣе а лѣа тїпї латїнї, латїнїтатеа пѣ стѣ пѣмаї дн ворвеле шї дн тїпї, чї шї дн констрѣкціе шї дн фрасе, пе каре пѣ ле вор днтрѣдѣче пѣнѣ пѣ вор днтрѣдѣче шї лимба латїнѣ шї о вор сѣвстїтѣа дн локѣл ротѣней, каре пепѣтѣнд а се маї скрїе ка дн веакѣл де азѣ, ва девенї саѣ ѣн ѣерг латїн, саѣ о латїнѣ плїнѣ де варварїсеме.

Прїн ѣрмаре, врѣнд а не кѣлтїва лимба, тревѣе а о кѣрѣці кѣт се ва пѣтеа де стрейнїстї шї провинціалїстї; шї а лѣса характерїстїчеле еї прїа каре ва пѣтеа девенї о лимбѣ кѣлтїватѣ ротѣнѣ, іар пѣ ѣн ѣерг латїн; нїчі ѣн ѣерг провинціал. Орї че вом фаче, лимба пѣ поате сѣѣпа де тот де а пѣ авеа семпеле їсторїче че доведеск револѣцїї.ле, прїа каре а трекут ка сѣ девїе о лимбѣ кѣлтѣ. Асфел ведем пе франдеза, шї асеменеа ведем шї пе італїана, спанїола шї портѣгеза.

(Вор ѣрма.)

СЪ'ЦІ СПѢН?

Фїїнѣъ тїнерїкѣ ка крїнѣл днфлорїт,
Ла тїнѣ атеа гѣндїре, гѣндїнд ам адорпїт,
Шї 'н комнѣ'мї мї сѣ паре к'а аїеаеа те прївеск,
Кѣт окїї ш' ата фадѣ, сѣспїнѣ'мї рекореск,

Че'ши аре докѣица к'атарник епѣик,
 Дн пѣптѣл че адець іаѣ фост дитрѣ нѣик,
 Съ'ї рѣвдѣ а са педѣапсъ п' атарѣл съѣ венѣ,
 Че'мі стоарче а теа фауѣ ши 'н тѣхнѣчне вѣн.
 Дар зп мѣнѣт нѣ трече, дндатѣ м'ам трезѣт,
 К'о істе репедѣзне немернѣк вѣйтѣчѣт,
 Те стрѣт, еко'мі рѣспѣнде, ши мѣе теаѣ пѣрѣт,
 К' азѣл мѣл днжнѣт рѣспѣнѣл чел плѣкѣт,
 Ч' адець ла 'нтрѣваре'мѣ дѣн гѣра та зѣмѣнд,
 Вѣнеа кѣ 'н аер дѣлче спре мѣне трѣмѣрѣнд;
 Маї стрѣт, іар днї рѣспѣнде, тѣ скол съ те гѣсѣск,
 О зѣврѣ лжнѣгъ мѣне днї паѣе кѣ зѣрѣск.
 Гѣндѣнд акѣт, ачѣстаї мѣнѣтѣл днзѣнѣт,
 Дн каре съ івѣще овѣжетѣл ч' ам дорѣт!
 Кѣ ініма 'мѣ вѣтѣндѣ, кѣ тѣла трѣмѣрѣнд,
 Даѣ рѣпѣде ла дѣнса, воѣск ка съ онрѣнд,
 Дар че съ прѣнд! Нѣмѣка? Кѣчї зѣвра аѣ перѣт,
 Нѣлѣкѣ фѣ ачѣста, ши еѣ м'ам номѣнѣт,
 Іар сѣнгѣр ка 'напѣте дѣн вѣйтѣчѣрї дѣнѣнт,
 .Лѣнсѣт дѣ ачѣа плѣчѣре че заче 'н ал теѣ нѣент!
 Тѣчѣре сра 'н тоате ши еѣ дн еа м' афлат,
 Дн зѣн тѣнн де гѣндѣре ши іаѣт че гѣнѣеам.
 Дѣ ар ревенѣ вр'одатѣ, ачѣл тѣнн азрѣт,
 Дѣн фрѣндѣ'мѣ прѣнѣче, дн каре ам трѣйт
 Кѣ прѣнѣчї тот ка ши мѣне, нѣчї зѣл вѣноват,
 Кѣрацї фѣрѣ де таскѣ, кѣ дѣх не валсамат,
 Не кѣнд гѣнѣгѣеам тошї, ч' азѣл нѣнжнѣта,
 Ши ініма воїоасѣ л'аї сеї акѣенѣцї сълта,
 Кѣнд м'ашї нѣтѣ префаче съ фѣѣ днтрѣ конїї,
 Не іарѣа днверзѣт съ тѣ маї жок кѣ еї,
 С' алѣрг кѣ вѣкѣрѣе не кѣтнїї чїї кѣ флорї,
 Ши фрѣнтеа 'мѣ съ се скалде дн крѣсталї сѣдорї,
 Нѣ ашї дорї вѣада маї тѣлѣт дѣнѣт зп час,
 .Ла тоцї апї да адїто, ши дн торѣжнѣт зп пас.
 Дар вѣд кѣ тѣннѣ ачѣла акѣта с'аѣ трѣкѣт,
 Ши зѣле фѣрѣчїте, момент аша плѣкѣт,
 Нѣ воїѣ гѣсї 'н вѣацѣ ши веакѣрї дѣ ам трѣї,
 Пѣрѣре днї пар кѣ фѣрѣ че 'н вѣс тѣ амѣдї;
 Кѣчї тоате дѣла мѣне акѣта аѣ перѣт,
 Ши мѣе дѣн ачѣлеа съ ам де моѣенѣт,
 Макар ка сѣвенѣре нѣмѣк нѣ мѣаѣ рѣмас,
 Ши 'н лѣтеа скѣтѣвѣчоасѣ де кѣнѣрї тѣ вѣд трас!

Аїчї атеа гѣндѣре акѣта о опресѣ,
 Кѣчї мѣам аѣс амѣнте де кѣнѣ'дї днѣрѣсѣ,
 Де дѣлчеа та зѣмѣре, че 'н окї'дї о прѣвеам,
 Ка 'н доѣв стеле лѣне де каре тѣ зѣтеам!
 Дѣ ачѣа фѣгѣдѣнѣцѣ че сѣнгѣрѣ мѣаї дат,
 Кѣ орї ши кѣнд де тѣне, еѣ нѣ воїѣ фї зїтат;
 Дар нѣ цїѣ маї цїї мѣнте атѣнче еѣ дѣам сѣсѣ,
 Кѣчѣсте сѣнѣт нѣмѣкѣ, нѣчї зп темѣѣѣ п'ам нѣсѣ,
 Ши акѣта іаѣтѣ 'н фанѣтѣ, прѣвѣнѣе с'аѣ плѣнѣт,
 Дѣн конѣра тале зѣсе, ши еѣ ам немерѣт.

Георѣе Нѣколіанѣл.

Мѣкѣ вѣвліотѣкѣ рѣмѣнеаскѣ дн 23
 волѣте.

- 1 Волѣм Омер
- 1 Алѣерї
- 3 Lord Byron
- 2 Moliere
- 2 Victor Hugo
- 1 Goldoni
- 2 Cervantes
- 1 Регѣлѣ ши Ермѣона
- 1 Флорїан
- 1 Коѣевѣ
- 1 Епѣстолар
- 4 Кѣрїер де амѣе-сѣксѣ
- 2 Історїа зпѣверсалѣ
- 1 Romani
- 1 Паралѣлѣстѣ.

23 Ачѣстеа вѣне легате дѣнпрѣзѣт
 кѣ алте зѣче врѣшѣре се даѣ дн прѣдѣ де
 12 галѣенї.

(Дѣн Кѣрїерѣл рѣм.)